

Фінанси, банківська справа і страхування

УДК 330.322

Віблій Петро Іванович

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Національний університет «Львівська політехніка»*

Виблый Петр Иванович

*кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов
Национальный университет «Львовская политехника»*

Viblyi Petro

*PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance
National University "Lviv Polytechnic"*

ORCID: 0000-0002-8995-3494

Скіп Роксолана Андріївна

*студентка кафедри фінансів
Національного університету «Львівська політехніка»*

Скип Роксолана Андреевна

*студентка кафедры финансов
Национального университета «Львовская политехника»*

Skip Roksolana

*Student of the Department of Finance
National University "Lviv Polytechnic"*

ORCID: 0000-0001-9691-4699

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

АНАЛИЗ ДИНАМИКИ КАПИТАЛЬНЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В

УКРАИНЕ

ANALYSIS OF CAPITAL INVESTMENT DYNAMICS IN UKRAINE

Анотація. Стаття присвячена аналізу сутності та основним тенденціям капітальних інвестицій в Україні, які відіграють важливу роль у розвитку українських підприємств, окремих галузь та економіки в цілому. Процес інвестування посідає провідне місце у відтворенні суспільного продукту. У статті проведено аналіз капітальних інвестицій за видами активів, розглянуто їх динаміку, в ході цього дослідження було виявлено, що понад 95% капітальних інвестицій припадає на матеріальні активи. Саме тому, особливу увагу було приділено вивченню капітальних інвестицій в матеріальні активи. Виявлено, які саме фактори і явища впливають на обсяги капітальних інвестицій в різні види активів, проаналізовано тенденції змін. За результатами аналізу, визначено, що динаміка протягом 2010-2019 років була позитивною, але обсяги капітальних інвестицій є недостатніми для забезпечення нормального розвитку економічних процесів. Проведено аналіз питання джерел фінансування капітальних інвестицій, в результаті якого, було виявлено, що основним джерелом фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств та організацій, а частка усіх внутрішніх інвестицій становить понад 97%. Таке явище є негативним і свідчить про небажання іноземного інвестора проводити інвестиційну політику на території України, причини цього розкрито у статті, а також запропоновано заходи, які покращать інвестиційну привабливість. Прослідковано, як змінювався обсяг капітальних інвестицій зі сторони держави (кошти державного та місцевих бюджетів), та розглянуто чинники, які вливали на ці зміни. Також було досліджено як змінились обсяги капітальних інвестицій у 2020 році у зв'язку з пандемією Covid-19, та які галузі найбільше потерпіли від недоотримання інвестицій. У статті зроблене припущення щодо термінів, які необхідні для того, щоб повернутися до обсягів капітальних інвестицій рівня 2019 року.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, капітальні інвестиції, матеріальні активи, внутрішні інвестиції, інвестиції іноземних інвесторів.

Анотація. Стаття посвячена аналізу сутності і основним тенденціям капітальних інвестицій в Україні, которые играют важную роль в развитии украинских предприятий, отдельных отраслей и экономики в целом. Процесс инвестирования занимает ведущее место в воспроизведении общественного продукта. В статье проведен анализ капитальных инвестиций по видам активов, рассмотрено их динамику, в ходе этого исследования было выявлено, что более 95% капитальных инвестиций приходится на материальные активы. Именно поэтому, особое внимание было уделено изучению капитальных инвестиций в материальные активы. Выявлено, какие именно факторы и явления влияют на объемы капитальных инвестиций в различные виды активов, проанализированы тенденции изменений. По результатам анализа определено, что динамика в течение 2010-2019 годов была положительной, но объемы капитальных инвестиций недостаточны для обеспечения нормального развития экономических процессов. Проведен анализ источников финансирования капитальных инвестиций, в результате которого было выявлено, что основным источником финансирования капитальных инвестиций являются собственные средства предприятий и организаций, а доля всех внутренних инвестиций составляет более 97%. Такое явление есть отрицательным и свидетельствует о нежелании иностранного инвестора проводить инвестиционную политику на территории Украины, причины этого также раскрыто в статье, а также предложены меры, которые улучшат инвестиционную привлекательность. Прослежено, как менялся объем капитальных инвестиций из стороны государства (средства

государственного и местных бюджетов), и рассмотрены факторы, которые влияли на эти изменения. Также было исследовано, как изменились объемы капитальных инвестиций в 2020 году в связи с пандемией Covid-19, и какие отрасли наиболее пострадавших от недополучения инвестиций. В статье сделано предположение о сроках, которые необходимы для того, чтобы вернуться к объемам капитальных инвестиций уровня 2019 года.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, капитальные инвестиции, материальные активы, внутренние инвестиции, инвестиции иностранных инвесторов.

Summary. Capital investment plays an important role in ensuring sustainable economic growth. After all, they are a fundamental parameter of the reproduction process, which determines the possibilities of sustainable and long-term economic and social development of the country. The article is devoted to the analysis of the essence and main trends of capital investments in Ukraine, which play an important role in the development of Ukrainian enterprises, individual industries and the economy as a whole. The investment process occupies a leading place in the reproduction of the social product. The article analyzes capital investments by types of assets, considers their dynamics, in the course of this study it was found that more than 95% of capital investments are tangible assets. That is why special attention was paid to the study of capital investment in tangible assets. It is revealed what factors and phenomena influence the volume of capital investments in different types of assets, the tendencies of changes are analyzed. According to the results of the analysis, it was determined that the dynamics during 2010-2019 was positive, but the volume of capital investment is insufficient to ensure the normal development of economic processes. An analysis of the issue of sources of financing of capital investments was carried out, as a result of which it was

found that the main source of financing of capital investments is the own funds of enterprises and organizations, and the share of all domestic investments is over 97%. This phenomenon is negative and indicates the reluctance of foreign investors to pursue investment policy in Ukraine, the reasons for this are also disclosed in the article, as well as proposed measures that will improve investment attractiveness. The volume of capital investments from the state (funds of the state and local budgets) has been changed, and the factors that influenced these changes have been considered. It also looked at how capital investment has changed in 2020 due to the Covid-19 pandemic, and which industries have suffered the most from underfunding. The article makes assumptions about the time required to return to the volume of capital investment at the level of 2019.

Key words: *investment attractiveness, capital investments, tangible assets, domestic investments, investments of foreign investors.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Важливу роль, для забезпечення сталого економічного зростання, відіграють капітальні інвестиції. Адже вони є фундаментальним параметром відтворювального процесу, що визначає можливості стійкого та довготривалого економічного та соціального розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тема капітальних інвестицій є популярною для вивчення серед багатьох науковців та широко висвітленою в наукових роботах. Зокрема, досліджували обсяги та динаміку капітальних інвестицій такі вчені, як: Мордань, Є.Ю., Закорко К.С. [1], Кириленко О. П., Остапчук О.С. [2], Бражник Л.В. [3], Коць О.О., Бондаренко Л.П., Хоркава Н.Б. [4], Драчук Ю.З., Сав'юк Л.О., Трушкіна Н.В. [5], Снеткова А.В. [6], Сорочка С.І [7]. Проте питання капітальних

інвестицій досить динамічне, тому варто його дослідити за умов пандемії Covid-19.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основною метою статті є дослідження динаміки капітальних інвестицій протягом 2010-2020 років, визначення чинників, які впливають на їх обсяги.

Виклад основного матеріалу дослідження. Залучення саме довгострокових іноземних інвестицій майже протягом усіх років незалежності України було одним із пріоритетних завдань її економічної політики. Проте, на жаль, сьогоднішні результати є невтішними, тому як великі іноземні, так і національні інвестори з обережністю ставляться до інвестицій в економіку України.

Тиск правоохоронців — одна із перешкод для надходження інвестицій в Україну. За результатами опитування, 77% іноземних інвесторів вважають корупцію однією з трьох основних перешкод для інвестування в Україну. Перешкодами також є неналежний захист права власності, відсутність захисту прав на інтелектуальну власність, адміністративний тиск на бізнес, корумпована судова система та інші. Низький рівень інвестування гальмує економічне зростання. За останні роки Україна значно відставала за цим показником. Наприклад, у 2017 році він склав 16%. Для 5-7% зростання ВВП, частка інвестицій має становити щонайменше 25% [8].

Окрім перешкод в Україні є чимало інвестиційно привабливих факторів, які сприяють розширенню її інвестиційних зв'язків: великий та фактично конкурентно необмежений внутрішній ринок; порівняно дешева та водночас кваліфікована робоча сила; науковий потенціал; географічне розташування на перетині основних транспортних шляхів між Європою та Азією; розвинена інфраструктура (наявність портів, мостів, летовищ, систем зв'язку, водопостачання) та інше.

Варто дослідити та проаналізувати у що вкладають внутрішні та зовнішні інвестори України, для цього розглянемо табл. 1 та рис. 1.

Таблиця 1

**Капітальні інвестиції за видами активів протягом 2010-2019 рр.,
у млн. грн**

Вид активу	Рік									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ІНВЕСТИЦІЇ У МАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ	182076	250501	285146	257144	212035	254731	347390	432040	542335	600568
у тому числі:										
житлові будівлі	28736	29557	38549	41567	33177	45610	44865	53372	57396	58015
нежитлові будівлі	38912	51325	56811	47908	40860	43331	59398	65605	88846	100468
інженерні споруди	40757	67692	64849	58769	46599	50949	67517	78564	111315	149154
машини, обладнання та інвентар	55183	73167	85938	80971	68949	84423	123133	154722	187651	198455
транспортні засоби	11399	18925	28195	16602	13830	19650	36686	60124	73926	65871
земля	1292	2311	1804	1171	999	1442	1916	1994	1673	2230
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	2011	3070	1943	2456	2034	2762	3162	3728	4528	6000
інші матеріальні активи	3786	4454	7057	7700	5587	6564	10713	13931	17000	20376
ІНВЕСТИЦІЇ У НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ	6985	9431	8546	10584	7385	18385	11826	16422	36391	23411
з них:										
програмне забезпечення та бази даних	2826	3274	33427	3509	3207	4908	6315	8196	9476	10215
права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські права, патенти, ліцензії, концесії тощо	3070	4121	3978	5672	2974	12458	4181	5718	23804	7309
УСЬОГО	189061	259932	293692	267728	219420	273116	359216	448462	578726	623979

Джерело: побудовано авторами на основі [9]

Проаналізувавши табл. 1, одразу можемо сказати, що протягом досліджуваного періоду обсяг інвестицій з кожним роком зростає, окрім 2013-2014 рр. Причиною цього стала економічна криза, нестабільна політична ситуацією та початок воєнних дій на Сході України у 2014 році. Також протягом 2010-2019 рр. обсяг інвестицій у матеріальні активи переважає над інвестиціями у нематеріальні активи. Частка інвестицій у матеріальні активи протягом 2010-2019 рр. сягає понад 96% усіх інвестицій, окрім 2015 та 2018 років, де вона становить 93,27 та 93,71% відповідно. На перший погляд, інвестиції у матеріальні активи є найдоцільнішими та найефективнішими, але негативним є той факт, що вкладення у нематеріальні активи залишаються менш пріоритетним напрямом інвестування в Україні. Проте вони виступають важливим економічним ресурсом сучасних економік, тому що нематеріальні активи показують інтелектуально-інформаційний потенціал економіки, який впливає на багато факторів, а саме: технології виробничого процесу, маркетингова, організаційна та інноваційна складові. Нематеріальні активи здатні підвищити ділову репутацію національних підприємств зокрема і економіки країни в цілому.

Темп зміни усіх інвестицій у 2019 році, порівняно з 2010 роком становить 330,04%, інвестицій у матеріальні активи – 329,84%, інвестиції у нематеріальні активи – 335,16%. Оцінюючи темп зміни вищезгаданих показників, варто пам'ятати про інфляційні процеси в Україні, які вплинули на цей показник, і збільшення обсягу інвестицій було зумовлене частково через них.

Так як частка матеріальних інвестицій протягом досліджуваного періоду перевищує 96%, то варто дослідити динаміку інвестицій у кожен актив, для цього представлений рис. 1.

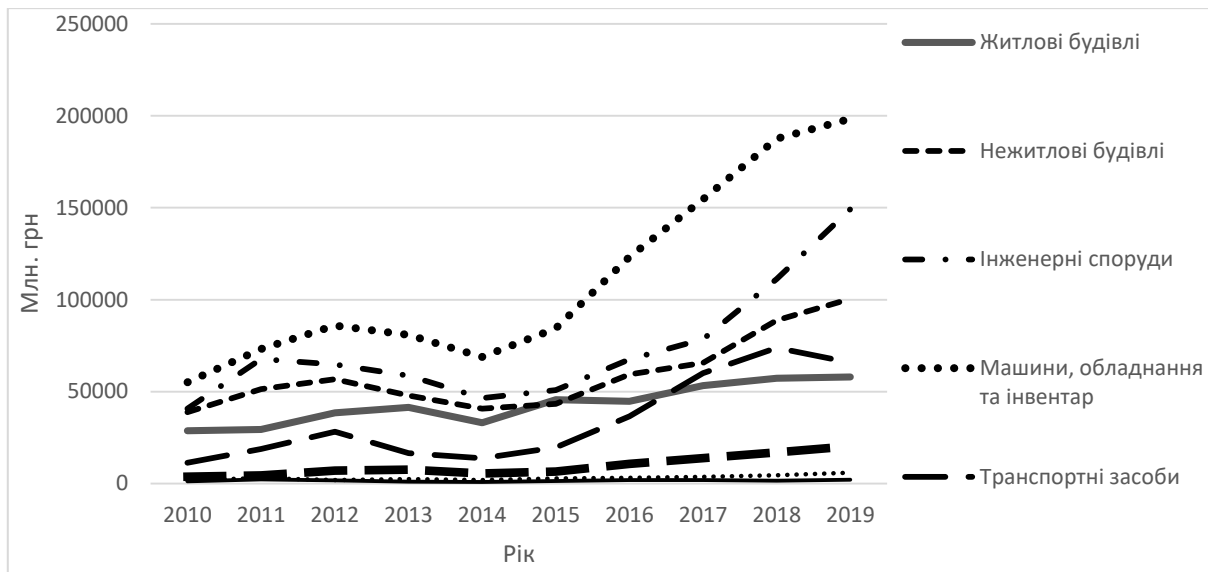

Рис. 1. Динаміка інвестицій у матеріальні активи протягом 2010-2019 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [9]

З діаграми ми бачимо, що протягом 2010-2012 рр. обсяги інвестицій у всі матеріальні активи зростають, цей період був післякризовим, і почався процес відновлення інвестиційної діяльності та економіки в цілому. У 2012 р. позитивна динаміка інвестиційних процесів зберіглася в основному за рахунок інтенсивного інвестування у будівництво нових об'єктів, в тому числі й спортивних, та оновлення інфраструктури у рамках підготовки до Євро-2012. У 2014 році показники погіршуються, порівняно з 2013 роком темп зміни інвестицій у матеріальні активи становить 82,5%. Це пояснюється змінами у 2014 році, а саме анексією Криму, розгортанням бойових дій на Сході України, стресовими трансформаціями у політичному, економічному та соціальному середовищі, наслідком цього є зниження інвестиційної привабливості країни. Негативна тенденція не закріпилась, і вже протягом наступних п'яти років інвестиції у всі матеріальні активи збільшувались.

Протягом 2010-2019 рр. найбільші обсяги інвестицій припадають на такий актив як машини, обладнання та інвентар, кожного року їх обсяг збільшуються більш, ніж на 20%, проте у 2019 році темп приросту

скоротився до 5%, незважаючи на це, збільшення абсолютної зміни цього показника є позитивною динамікою. Ця тенденція показує, що досить активно оновлюються основні засоби підприємств, їх технологія. Це підвищує якість продукції та послуг, які пропонують суб'єкти господарювання в Україні, а також їх конкурентні властивості на внутрішньому та зовнішньому ринках.

З 2015 року активно інвестували кошти у інженерні споруди, як правило, на будівництво доріг. В 2016 році Верховна Рада підтримала створення Дорожнього фонду і у цьому ж році було побудовано 950 км доріг, у 2017 – 2010 км, у 2018 – 3050 км. Отже, сумарно за останні три роки (2016-2019) в Україні оновлено і побудовано понад 7 тис. км доріг, що є найбільшим показником за останні 30 років [10].

У 2020 році у межах проєкту «Велике будівництво» на реконструкцію та будівництво доріг буде витрачено близько 129,3 млрд. грн., у 2019 році на українські шляхи було витрачено близько 25 млрд. грн., тобто приріст у 2020 році – 417,2%. Додатковим бюджетним фінансуванням неочікувано виявилася половина коштів з COVID-фонду, задуманого для підтримки системи охорони здоров'я та допомоги людям, які постраждали через карантин. У розпал епідемії 24 липня Міністерство фінансів перерозподілив «на дороги» 35 млрд грн з 66 млрд. грн. COVID-фонду. Інвесторами виступають: держава, місцеві органи влади, Європейський банк реконструкції та розвитку, Світовий банк, група «Нафтогаз України». Планом передбачається відремонтувати та побудувати 6500 км доріг. Станом на початок вересня ремонт здійснюють вже на 4000 км доріг, а верхній шар асфальтобетонного покриття поклали на 1805,5 км доріг [11].

У нежитлові будівлі обсяг інвестицій з кожним роком збільшується, але частка інвестицій у цей матеріальний актив у структурі всіх інвестицій з коливається від 9-15%.

Наприклад, за 2014-2019 роки в Україні було відкрито понад двісті нових заводів. Найпоширеніші напрямки виробництва: заводи з виробництва будматеріалів (в основному асфальтобетону, і кілька заводів, що виробляють асфальтні плитку, пінопласт, металочерепицю); заводи харчової промисловості заводи з виробництва насіння сільськогосподарських культур і мінеральних добрив; заводи, що виробляють автомобільні комплектуючі для іноземних компаній. Також було відкрито п'ять сміттєпереробних заводів. Будівництво трьох з них інвестують комунальні підприємства [12].

Інвестиції у житлові будівлі – це найпопулярніший вид інвестування серед фізичних осіб в Україні, один з найбільш надійних способів заощадження та примноження грошей. Це популярна альтернатива депозиту. У 2019 році інвестиції у будівництво житла становили 58015 млн. грн., що становить 9,3% усіх інвестицій. У 2015 році житловий фонд в Україні становив 973,8 млн. м², у 2016 – 977,9 млн. м², у 2017 – 984,8 млн. м², у 2018 – 993,3 млн. м², у 2019 – 1011,4 млн. м² [5]. За даними Міністерства фінансів на 2019 рік термін окупності комерційного об'єкту нерухомості в разі його здачі в оренду становить 7 років. Повернути гроші, вкладені в нову однокімнатну квартиру з ремонтом вийде за 8,5 років, з доходів від здачі в оренду [13].

З діаграми, спостерігаємо, що найбільш різка зміна обсягів інвестицій відбувалась з 2015-2019 роки у такий актив як транспортні засоби (ТЗ). З 2015 року стрімко почала зростати чисельність старих авто, які були ввезені в основному з Європи, у 2018 році збільшення інвестицій у транспортні засоби були пов'язані зі податковими послабленнями щодо розмитнення ТЗ, які ввозяться на територію України, що зробило цей актив більш доступним для українців. Найбільш доступними є автомобілі з Європи, але їх технічні характеристики бажають кращого. Дорожчими, але у значному кращому стані – транспортні засоби з США. У 2019 році обсяг

інвестицій у цей актив скоротився на 11%, порівняно зі значенням у 2018 році, це тому що у лютому 2019 року податкова знижка, яка була передбачена у розмірі 50% на розмитнення (тільки акциз) втратила свою чинність [14].

Також серед українців досить популярними є електромобілі. Станом на 1 січня 2019 року в Україні офіційно перебувало на обліку 10700 авто на електричній тязі (у 2012 році було зареєстровано лише сім автомобілів). Протягом 2019 року українці зареєстрували ще 7542 таких авто, а за перші 6 місяців 2020 року в Україні поставили на облік 3516 електромобілів - це на 10% більше, ніж за аналогічний період 2019 року. Україна посідає третє місце в Європі за темпами зростання кількості електромобілів та зарядної інфраструктури [15, 16]. При покупці електромобіля 90% українців надають перевагу вживаним екземплярам, це пояснюється тим, що вартість нового такого транспортного засобу досить висока. Наприклад, у серпні 2020 року український автопарк поповнився 647 електрокарами, з них лише одне авто було новим. Найпопулярнішим легковим електромобілем в Україні продовжує залишатися Nissan Leaf [17].

В Україні може побільшати електромобілів, відповідно і обсяги інвестицій в цей матеріальний актив, не тільки тому, що такий транспорт вважають більш екологічним, а й через законодавчі ініціативи. Станом на сьогодні транспортні засоби, які оснащені виключно електричними двигунами звільняються від сплати ПДВ (пільга діє до 31 грудня 2022 року), а ставка ввізного мита становить 0% [18].

Такі умови оподаткування варто розглядати з різних сторін, наприклад, з однієї сторони воно стимулюють імпорт ТЗ, а з іншої – не сприяють виробництву національної продукції.

З рис. 1 ми бачимо, що найменше інвестують у землю та довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва.

Цікавим є питання хто ж виступає інвестором у різні активи. Розглянемо у табл. 2 капітальні інвестиції за джерелами фінансування.

Таблиця 2

**Капітальні інвестиції за джерелами фінансування протягом 2010-2019 рр.,
у млн. грн.**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кошти державного бюджету	10952	18395	17141	6498	2739	6920	9264	15295	22814	30835
Кошти місцевого бюджету	6368	8801	9149	7219	5918	14260	26817	41566	50356	56481
Власні кошти підприємств та організацій	114964	152279	175424	170676	154630	184351	248769	310062	409585	408276
Кошти банків та інших позик	23336	42324	50105	40878	21739	20740	27106	29589	44825	67233
Кошти іноземних інвесторів	4068	7196	5041	4881	5640	8185	9831	6206	1795	4664
Кошти населення на будівництво житла	20830	19573	25626	28345	22064	31985	29933	32803	34646	32422
Інші джерела фінансування	8543	11364	11206	9231	6690	6675	7496	12941	14705	24070
Усього	189061	259932	293692	267728	219420	273116	359216	448462	578726	623979

Джерело: побудовано авторами на основі [9]

З року в рік основним джерелом фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств та організацій, їх номінальне значення зростає, більше того їх частка у структурі з кожним роком збільшується, у 2010 році вона становить – 60,81%, у 2015 – 67,50%, у 2019 – 65,43%. З одного боку це показує, що національні підприємства є прибутковими та прибуток, який залишається у розпорядженні цих підприємств вкладають у свій розвиток, тим самим покращують якість своєї продукції, її конкурентоспроможність. Тому на рис.1 ми спостерігаємо, що найбільші обсяги інвестицій спрямовуються у такий актив як машини, обладнання та інвентар. З іншого боку, негативним є те, що така велика частка усіх капітальних інвестицій фінансується власними

коштами підприємств і те, що немає значних надходжень з інших джерел. Це можна пояснити тим, що усі суб'єкти господарювання в Україні функціонують у нестабільних економіко-політичних та соціальних умовах і сьогоднішній фінансовий результат, який є прибутком, завтра може бути вже збитком, і тоді обсяги інвестицій в Україні стрімко скоротяться. Прикладом такої яскравої зміни економічної ситуації є поширення коронавірусної хвороби Covid-19, внаслідок якої багато підприємств завершило свою діяльність, насамперед це стосується суб'єктів господарювання, які працювали у сфері туризму, транспортних перевезень, заклади харчування та розважальні комплекси.

Діяльності підприємств стосується питання впровадження податку на виведений капітал, яке обговорюється останні кілька років. Оподаткування виведеного капіталу – це така форма оподаткування прибутку, яка за своєю суттю замінює податок на прибуток, і податок сплачується не в момент його виникнення прибутку, а в момент його споживання. Такий податок існує лише у трьох європейських країнах – в Естонії з 2000 року, у Грузії з 2017 року та у Латвії з 2018 року. Стимулююча функція податку на виведений капітал – реінвестування в розвиток бізнесу, що само собою має дати чіткий поштовх до його розвитку, який своєю чергою має безпосередньо вплинути на економічний розвиток окремих підприємств та країни в цілому [19].

Я вважаю, що реалізація такого податку в Україні є малоімовірна, адже податок на прибуток складає близько 10% всіх надходжень до державного бюджету. В умовах постійного бюджетного дефіциту втрата такого джерела є досить суттєвою.

З 2015 року місцева влада почала інвестувати більший обсяг коштів, це пов'язано з реформою децентралізації влади в Україні, яка почала діяти вже з 2014 року. У 2015 році обсяг коштів місцевого бюджету, які були спрямовані у капітальні інвестиції збільшились на 140,95%, порівняно з

попереднім роком. Збільшення тривало і протягом наступних років, у 2016 році воно становило 88%, у 2017 – 55%, у 2018 – 21%, у 2019 – 12,16%. З кожним періодом темп приросту інвестицій місцевої влади зменшується, а це негативна динаміка, інвестиції зі сторони місцевої влади допомогли б розвивати саме місцеву інфраструктуру, особливо об'єкти, які цього найбільше потребують.

Щодо коштів, які виділяють з державного бюджету на інвестиційні проекти, то їх частка у структурі капітальних інвестицій протягом 2015-2019 рр. була на рівні 2,5-5% відсотків, а у 2014 році становила 1,25%. Обсяги державних інвестицій є критично малими, хоча інвестиції держави в транспортну, енергетичну, наукову, інформаційну та соціальну інфраструктуру країни можуть бути стимулом для розвитку національної економіки, при цьому обов'язковим є посилення контролю за ефективністю використання бюджетних коштів.

Величина інвестованих коштів банків та інших позик в активи з 2010-2012 рр. зростає, у цей період стабілізувалась економічна ситуація після кризи 2008-2009 рр., відновилась видача банківських кредитів та їх активне користування суб'єктами господарювання. У 2013 році величина інвестицій, джерелом фінансування яких є банківські кошти та інші позики зменшилась на 18,4%, порівняно з 2012 роком, і на 46,8% у 2014 році. Зміни обсягів інвестицій за рахунок коштів банків та інших позик у 2013-2015 роках були спричиненні нестабільною політичною ситуацією та економічною кризою 2014 року в Україні, зокрема, знеціненням національної валюти. Середня вартість одного долара США у 2013 році становила 7,993 грн, у 2014 році гривня почала знецінюватись і середньорічна вартість долара досягла позначки 11,887 грн., а у 2015 році – 21,845 грн. [20]. В умовах нестабільної економічної ситуації, вартості національної валюти інвестування кредитними коштами є ризиковою діяльністю, тому така динаміка є передбачуваною, хоча й негативною. З

2016 року обсяги інвестицій, які були профінансовані коштами банків та іншими позиками починають збільшуватись, і у 2016 році їх темп зміни становить – 30,7%, у 2017 році – 9,16%, а у 2018 та 2019 роках – понад 50%, збільшення пов'язане зі стабілізацією економічної ситуації в Україні.

Щодо обсягу інвестицій іноземними інвесторами, то варто одразу зазначити, що їх частка у структурі всіх інвестицій не значна і становить протягом 2010-2017 рр. в межах 1,3-3%, а у 2017 та 2018 роках менше 1% (0,31 та 0,81% відповідно). Тобто, внутрішні інвестиції становлять понад 97% всіх інвестицій, таке явище є негативним. Небажання іноземного інвестора інвестувати кошти в активи на території України пояснюється такими несприятливими чинниками:

- 1) недосконала законодавча база, яка не створює умов для інвесторів, не гарантує їм захист їх вкладів;
- 2) корупція на різних рівнях державного управління;
- 3) нестабільний економіко-політичний клімат, особливо відштовхує нестабільність національної валюти, дороговартісне залучення позикових коштів та ведення війни на території України.

Щодо капітальних інвестицій у 2020 році, то їх втрати в Україні за перше півріччя року становлять 70 млрд грн. Зменшення інвестицій відбулось на 34,9% (на 70 мільярдів гривень) у порівнянні з I півріччям 2019 року, і за цей період капітальні інвестиції склали 163 млрд грн. Практично усі галузі постраждали від того, що недоотримали капітальні інвестиції, а саме [21]:

- будівництво — на 22,9% менше;
- торгівлі — інвестицій скоротилися на 32,5%;
- транспорт — зазнав відчутного падіння інвестицій на 54,4%.

У I кварталі 2020 року Україні вдалося залучити майже 77 млрд грн інвестицій, що на 29% менше, ніж за аналогічний період попереднього року. Варто зауважити, що карантинні заходи в Україні розпочалися лише

у середні березні (останнього місяця I кварталу), тож таке падіння інвестицій пов'язано не лише з пандемією. За 6 місяців 2020 року було освоєно 163,8 млрд грн, тоді як за перший квартал - 77 млрд грн, тобто, протягом II кварталу 2020 року, в час суворіших обмежень та призупинення діяльності багатьох підприємств, обсяг інвестицій становив 86,8 млрд. грн, що на 12,7% більше, ніж у I кварталі, в якому економіка 2,5 місяці функціонувала у звичному режимі [21].

Висновки та перспективи досліджень у даному напрямку. Для економіки України вкрай важливо збільшувати обсяги інвестицій, особливо іноземних, адже вони сприяють створенню нових підприємств та розвитку вже існуючих. Інвестиційні кошти впливають не лише на розвиток виробництва, а й на соціальний аспект, а саме: збільшення чисельності робочих місць, так як буде формуватися попит на робочу силу, то, ймовірно, буде зростати середній рівень заробітної плати, скоротяться міграційні процеси, що теж немало важливо. Підсумовуючи, варто додати, що протягом 2015-2019 рр. обсяги капітальних інвестицій в економіку України зростають, але цього недостатньо для забезпечення високого темпу розвитку економічних процесів. Ситуація за перше півріччя 2020 року кардинально змінюється, обсяги капітальних інвестицій у зв'язку з пандемією суттєво скорочуються і прогнозувати їх значення, навіть, на найближчу перспективу складно. Я вважаю, що внаслідок пандемії приваблювати закордонних інвесторів стане ще важче і державі необхідно терміново вжити заходи, які б стимулювали нерезидентів здійснювати свою інвестиційну діяльність на території України. Наприклад, це може бути внесення змін у законодавство, яке б гарантувало захист їх вкладів. Також, на мою думку, знадобиться мінімум два роки для того, щоб величина капітальних інвестицій повернулась до рівня 2019 року.

Література

1. Мордань Є.Ю., Закорко К.С. Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка та менеджмент. 2017. Вип. 23, Ч. 2. С. 63-67.
2. Кириленко О. П., Максимчук О. С. Капітальні інвестиції з місцевих бюджетів: сучасна практика та перспективи удосконалення // Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 2. С. 5-11.
3. Бражник Л.В. Інвестиційні процеси в економіці України // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2020. № 4. С. 140–146.
4. Коць О.О., Бондаренко Л.П., Хоркава Н.Б. Напрями підвищення інвестиційної привабливості через здійснення капітальних інвестицій // Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 16.
5. Драчук Ю.З., Сав'юк Л.О., Трушкіна Н.В. Оцінка обсягу капітальних інвестицій для інноваційного розвитку: регіональний // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка». 2016. Вип. 1. С. 216-224.
6. Снеткова А.В. Аналіз обсягів та структури капітальних інвестицій в економіку України // Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 9(1). С. 127-130.
7. Сорочка С.І. Моделі стимулювання інвестиційної діяльності // Економіка та управління національним господарством. 2017. № 11. С. 23-26.
8. Пояснили, чому в Україну мало інвестують. Українське інтернет-видання: «Gazeta.ua». 2018. URL: https://gazeta.ua/articles/economics/_poyasnili-chomu-v-ukrayinu-malo-investuyut/836424 (дата звернення: 20.11.2020).

9. Статистична інформація: статистичний збірник // Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2020).
10. Дороги VS Шляхи // Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/files/projects/roads.html> (дата звернення: 20.11.2020).
11. Букатюк У. Дороги Зеленського: п'ять проблем великого будівництва. 2020 // Інформаційне агентство ЛІГАБізнесІнформ. 2020. URL: https://project.liga.net/projects/large_construction/ (дата звернення: 20.11.2020).
12. Єрмолаєв В.В. 200 нових українських заводів: що вони собою являють // Блог Вадима Єрмолаєва. 2019. URL: <https://vadymiermolaiev.info> (дата звернення: 20.11.2020).
13. Статична інформація Міністерства фінансів України // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. 2020. URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2020).
14. Про пільгове розмитнення в Україні : Закон України від 7 жовтня 2015 р. № 3251 // Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2020).
15. Харламов П. Високовольтне майбутнє: за що українці люблять електромобілі // Мультимедійна платформа «Mind». 2019. URL: <https://mind.ua/publications/20192564-visokovoltne-majbutne-za-shcho-ukrayinci-lyublyat-elektromobili> (дата звернення: 20.11.2020).
16. У першому півріччі 2020 року продажі електромобілів в Україні зросли на 10% // Українське інтернет-видання «Економічна правда». 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/07/22/663216/> (дата звернення: 20.11.2020).
17. Українці надають перевагу електрокарам: топ-10 популярних марок // Інформаційне агенство «Уніан». 2020. URL:

- <https://www.unian.ua/economics/transport/elektrokari-v-ukrajini-yakim-markam-viddayut-perevagu-ukrajinci-novini-ukrajina-11138807.html> (дата звернення: 20.11.2020).
18. Податковий кодекс України // Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2020).
19. Добровольський О. Податок на виведений капітал: за і проти // Вісник МСФЗ. 2018. № 4. URL: <https://msfz.ligazakon.ua> (дата звернення: 20.11.2020).
20. Статистичні дані Національного банку України // Офіційний сайт Національного банку України. 2020. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2020).
21. Втрати інвестицій в Україні за 2020 рік // Агро-політичний веб-сайт України. 2020. URL: <https://agropolit.com/news/17681-vtrati-investitsiy-v-ukrayini-za-2020-rik-sklali-70-mlrd-grn> (дата звернення: 20.11.2020).

References

1. Mordanj Je. Ju., Zakorko K. S. (2017). Suchasnyj stan investycijnoji dijajlnosti v Ukrajinі [The current state of investment activity in Ukraine]. Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Economics and Management, vol. 23, pp. 63–67.
2. Kyrylenko O. P., Maksymchuk O. S. (2019). Kapitaljni investyciji z miscevykh bjudzhetiv: suchasna praktyka ta perspektyvy udoskonalennja [Capital investments from local budgets: modern practice and prospects for improvement]. Investments: practice and experience, no. 2, pp. 5–11.
3. Brazhnyk L.V. (2020) Investycijni procesy v ekonomici Ukrajinі [Investment processes in the economy of Ukraine]. Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine, no. 4, pp. 140–146.

4. Kocj O.O., Bondarenko L.P., Khorkava N.B. (2017) Naprjamy pidvyshhennja investycijnoji pryvablyvosti cherez zdijsnennja kapitaljnykh investycij [Directions for increasing investment attractiveness through capital investments]. *Global and national economic problems*, no. 16, pp.
5. Drachuk Ju.Z., Sav'juk L.O., Trushkina N.V. (2016) Ocinka obsjaghu kapitaljnykh investycij dlja innovacijnogho rozvytku: reghionaljnyj [Estimation of the volume of capital investments for innovative development: regional] *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Economics series*, no. 1, pp. 216–224.
6. Snetkova A.V. (2016) Analiz obsjaghiv ta struktury kapitaljnykh investycij v ekonomiku Ukrainy [Analysis of volumes and structure of capital investments in the economy of Ukraine]. *Black Sea Economic Studies*, no. 9, pp. 127–130.
7. Sorochnka S.I. (2017) Modeli stymuljuvannja investycijnoji dijalnosti [Models of investment stimulation]. *Economics and management of the national economy*, no. 11, pp. 23–26.
8. Ukrainian online publication: *Gazeta.ua*. (2018) Pojasnyly, chomu v Ukrainu malo investujutj [Explain why little is invested in Ukraine], Ukrainian online publication: *Gazeta.ua*. Available at: https://gazeta.ua/articles/economics/_poyasnili-chomu-v-ukrayinu-malo-investuyut/836424 (accessed 20 November 2020).
9. State Statistics Service of Ukraine. *Statystychna informacija: statystychnyj zbirnyk* [Statistical information: statistical collection]. State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 20 November 2020).
10. Official site of the Ministry of Infrastructure of Ukraine. *Doroghy VS Shljakhy* [Roads VS Ways]. Official site of the Ministry of Infrastructure of Ukraine. Available at: <https://mtu.gov.ua/files/projects/roads.html> (accessed 20 November 2020).

11. Bukatjuk U. (2020) Doroghy Zelensjkogho: p'jatj problem velykogho budivnyctva [Roads of Zelensky: five problems of large-scale construction]. Informacijne aghentstvo LIGhABiznesInform [Information agency LIGABusinessInform]. Available at: https://project.liga.net/projects/large_construction/ (accessed 20 November 2020).
12. Jermolajev V.V. (2019) 200 novykh ukrajinsjkykh zavodiv: shho vony soboju javljajutj [200 new Ukrainian plants: what they are]. Blogh Vadyma Jermolajeva [Vadim Yermolaev's blog]. Available at: <https://vadymiermolaiev.info> (accessed 20 November 2020).
13. Official site of the Ministry of Finance of Ukraine. Statychna informacija Ministerstva finansiv Ukrainy [Static information of the Ministry of Finance of Ukraine]. Official site of the Ministry of Finance of Ukraine. Available at: <https://mof.gov.ua> (accessed 20 November 2020).
14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015) Pro piljghove rozmytnennja v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 7 zhovtnja 2015 r. № 3251 [On preferential customs clearance in Ukraine: Law of Ukraine of October 7, 2015 № 3251]. The Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed 20 November 2020).
15. Kharlamov P. (2019) Vysokovoljtne majbutnje: za shho ukrajinci ljubljatj elektromobili [High-voltage future: why Ukrainians love electric cars] Muljtymedijna platforma «Mind» [Multimedia platform "Mind"]. Available at: <https://mind.ua/publications/20192564-visokovoltne-majbutne-za-shcho-ukrajinci-lyublyat-elektromobili> (accessed 20 November 2020).
16. Ukrainian online publication "Economic Truth" (2020) U pershomu pivrichchi 2020 roku prodazhi elektromobiliv v Ukraini zrosly na 10% [In the first half of 2020, sales of electric vehicles in Ukraine increased by 10%], Ukrainian online publication "Economic Truth". Available at:

- <https://www.epravda.com.ua/news/2020/07/22/663216/> (accessed 20 November 2020).
17. UNIAN News Agency (2020) Ukrajinci nadajutj perevaghу elektrokaram: top-10 populjarnykh marok [Ukrainians prefer electric cars: top 10 popular brands], UNIAN News Agency. Available at: <https://www.unian.ua/economics/transport/elektrokari-v-ukrajini-yakim-markam-viddayut-perevagu-ukrajinci-novini-ukrajina-11138807.html> (accessed 20 November 2020).
18. The Verkhovna Rada of Ukraine. Podatkovyj kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine], The Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed 20 November 2020).
19. Dobrovoljskyj O. (2018) Podatok na vyvedenyj kapital: za i proty [Tax on withdrawn capital: pros and cons]. Visnyk MSFZ [Bulletin of IFRS] (electronic journal), no. 4. Available at: <https://msfz.ligazakon.ua> (accessed 20 November 2020).
20. Official site of the National Bank of Ukraine (2020) Statystychni dani Nacionaljnogho banku Ukrainy [Statistical data of the National Bank of Ukraine], Official site of the National Bank of Ukraine. Available at: <https://bank.gov.ua> (accessed 20 November 2020).
21. Agro-political website of Ukraine (2020) Vtraty investycij v Ukraini za 2020 rik [Losses of investments in Ukraine for 2020], Agro-political website of Ukraine. Available at: <https://agropolit.com/news/17681-vtrati-investitsiy-v-ukrayinyi-za-2020-rik-sklali-70-mlrd-grn> (accessed 20 November 2020).